

Bryssel 15.5.2018
COM(2018) 320 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, EUROOPPA-
NEUVOSTOLLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA
SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE**

Luotettavat digitaaliset sisämarkkinat kaikille - valmiiksi saattaminen

**Tietosuoja ja digitaalisia sisämarkkinoita koskeva Euroopan komission panos
EU-johtajien epäviralliseen kokoukseen Sofiassa 16. toukokuuta 2018**

Jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan.

Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.

Tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi.

Riippumaton viranomainen valvoo näiden sääntöjen noudattamista.

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 ja 8 artikla

Sen lisäksi, että Euroopan unioni turvaa eurooppalaista elämäntapaa, sen pitäisi myös tarjota mahdollisuuksia niille, jotka täällä elävät. Eurooppalaisuus merkitsee oikeutta siihen, että henkilötietomme suojataan vahvalla eurooppalaisella lainsäädännöllä. Eurooppalaiset eivät nimittäin halua miehittämättömien ilma-alusten seuraavan jokaista liikettään tai yritysten tallentavan tiedostoihinsa jokaista hiiren painikkeen napsautusta. Euroopassa yksityisyyden suoja on tärkeä asia. Siinä on kyse ihmisarvosta.

Puheenjohtaja Jean-Claude Juncker,
Euroopan unionin tilaa koskeva puhe, 14. syyskuuta 2016

*Euroopan komissio on tyytyväinen siihen, että Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja on päättänyt järjestää osana EU-johtajien asialistaa keskustelun kansalaisten yksityisyyden ja henkilötietojen suojasta ja muista digitaaliseen Eurooppaan liittyvistä kysymyksistä, joihin kuuluu myös digitaalisten sisämarkkinoiden perustamista koskevien kaikkien säädösten hyväksyminen. Tässä tiedonannossa esitetään konkreettisia toimia, joilla on tarkoitus varmistaa kansalaisten yksityisyyden ja henkilötietojen aukoton suoja sekä nopeuttaa digitaalisten sisämarkkinoiden loppuun saattamista vuonna 2018. Tämän tiedonannon on lisäksi tarkoitus olla pohjana epävirallisille keskusteluille, joita valtion- tai hallitusten päämiehet käyvät Sofiassa 16. toukokuuta 2018.*¹

1. Johdanto

Eurooppa-neuvosto hyväksyi vuonna 2015 digitaalisia sisämarkkinoita koskevan unionin strategian. Nyt, kolme vuotta myöhemmin, digitaaliset sisämarkkinat ovat toteutumassa². Komissio on esittänyt kaikki lainsäädäntöehdotukset, jotka sen oli suunnitelmien mukaan tarkoitus esittää.³ Mobiililaitteiden verkkovierailua ja verkkosisältöpalvelujen siirrettävyyttä koskevat ehdotukset on jo hyväksytty. Yleistä tietosuoja-asetusta aletaan soveltaa suoraan kaikkialla EU:ssa 25. toukokuuta 2018. Muut merkittävät uudet toimenpiteet, jotka koskevat verkko- ja tietoturvaa sekä sähköistä tunnistamista, saadaan kaikki valmiiksi tulevien viikkojen aikana. Seuraavan vaiheen säädösehdotuksista, joilla avataan pääsy verkkopalveluihin, on jo sovittu, ja ne annetaan ennen vuoden loppua. Kaikki nämä säädökset ovat ratkaisevan tärkeitä vaiheita työssä, jonka tavoitteena on digitaalisten sisämarkkinoiden valmiiksi saattaminen.

Digitaalisten sisämarkkinoiden strategialla on ratkaiseva merkitys sen varmistamisessa, että EU menestyy uudessa globaalissa datavetoisessa taloudessa. Digitaalisen yhteiskunnan keskeisenä voimavarana on tieto. Älypuhelimet, energiaverkot, autot, kodinkoneet ja päivittäistä arkeaan elävät ihmiset tuottavat tauotta tietoa, jonka määrä kasvaa jatkuvasti. Valmistajat, alustat ja palveluntarjoajat keräävät, käsittelevät ja käyttävät tätä tietoa tarjotakseen käyttäjille uusia palveluita ja saadakseen kilpailuetua.

EU on ollut hidas hyödyntämään datavetoisen talouden tarjoamia mahdollisuuksia. Vain noin 4 prosenttia maailman tiedosta on tallennettuna Eurooppaan. EU:lla on kuitenkin monia vahvuuksia, joihin kuuluvat muun muassa vahva tuotantoteollisuus pohja, nopeasti kasvava startup-yritysten ekosysteemi, vastikään digitalisoidut teollisuusprosessit sekä ammattitaitoinen työvoima. Jos näitä vahvuuksia hyödynnetään ja kehitetään edelleen, Euroopan datataloudesta voi tulla merkittävä keino, jonka avulla edistetään kasvua sekä luodaan uusia työpaikkoja, liiketoimintamalleja ja innovointimahdollisuuksia.⁴ Euroopan datatalouden arvo voi vuoteen 2020 mennessä kasvaa yli 700 miljardiin euroon, mikä on 4 prosenttia EU:n koko taloudesta.

Datatalouden vallankumous tuo kuitenkin mukanaan myös haasteita, jotka liittyvät yhteiskunnallisiin näkökohtiin ja unionin perusarvoihin, kuten demokratiaan, ihmisoikeuksiin ja oikeusvaltioon. Viimeaikaiset tapahtumat ovat osoittaneet, että tietoa voidaan kerätä, käsitellä ja käyttää yksityisyyden suojan kustannuksella. Mahdollisuutta päästä käsiksi suuriin

¹ Eurooppa-neuvoston päätelmät, 22.3.2018.

² Komission tiedonanto *Digitaalisten sisämarkkinoiden strategia Euroopalle*, COM(2015) 192, 6.5.2015.

³ Ks. liite.

⁴ Uudistettu tutkimuksen ja innovoinnin ohjelma, COM(2018) 306; Nuoriso-, koulutus- ja kulttuuripolitiikan rooli vahvemman Euroopan rakentamisessa, COM(2018) 267–272.

tietomääriin voidaan käyttää perusteettoman edun saamiseksi kilpailijoihin nähden tai jopa niin, että tavoitteena on tiedotusvälineisiin tai yleiseen mielipiteeseen vaikuttaminen. Kolmannet osapuolet voivat saada luvatta käyttöönsä henkilötietoja. Yksityiselämän kunnioittaminen ja henkilötietojen suoja kuuluvat EU:ssa perusoikeuksiin, sellaisina kuin ne on vahvistettu EU:n perusoikeuskirjassa⁵. Vahva tietosuoja, viestinnän luottamuksellisuus ja tietoturva ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta voitaisiin hälventää kansalaisten epäilyt tietojensa väärinkäytöstä ja rakentaa luottamusta tietojen suojaan. Tällainen luottamus on puolestaan välttämätön edellytys sille, että datatalous kasvaa täyteen potentiaaliinsa.

Tässä tiedonannossa kehoitetaan Eurooppa-neuvostoa käsittelemään jäljellä olevat kysymykset viipymättä, jotta digitaaliset sisämarkkinat saataisiin toteutettua ja jotta voitaisiin varmistaa, että EU on mukana niiden maailman alueiden kärkijoukossa, jotka ensimmäisinä siirtyvät datatalouteen.⁶ Näihin tavoitteisiin ei päästä, elleivät kansalaiset luota siihen, että heidän tietojensa suojataan ja käsitellään asianmukaisesti.

2. Henkilötietojen suojaaminen ja luottamuksen lisääminen digitalouteen: yleinen tietosuoja-asetus ja sähköisen viestinnän tietosuoja-asetus

Uusi yksilöiden tietosuojasäännöstö EU:ssa

Kaksi kolmasosaa eurooppalaisista sanoo olevansa huolissaan siitä, etteivät he voi valvoa verkossa antamiensa tietojen käyttöä, ja puolet eurooppalaisista pelkää joutuvansa petoksen uhriksi.⁷

Facebookia ja analytiikkayhtiö Cambridge Analyticaa koskevat viimeaikaiset paljastukset ovat saaneet kansalaiset tietoisiksi siitä, että heidän tietojensa voidaan käyttää väärin, jos niitä ei ole suojattu asianmukaisesti. EU:n tietosuojaviranomaiset tutkivat kyseistä tapausta tällä hetkellä koordinoitusti ja toteuttavat toimenpiteitä nykyisten tietosuojasääntöjen perusteella. Komissio on ollut yhteydessä Facebookiin ja kehottanut tätä antamaan yksityiskohtaisempaa tietoa sekä tekemään kaikin tavoin yhteistyötä tutkimusta johtavien Irlannin ja Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojaviranomaisten kanssa. Tavoitteena on selvittää, mitä itse asiassa tapahtui ja ovatko tietovuodon kohteena olleet lähes 3 miljoonaa EU:n kansalaista edelleen vaarassa.

Nämä tapahtumat ovat osoittaneet, että EU on toiminut oikein antaessaan tiukkoja tietosuojasääntöjä. **Yleisen tietosuoja-asetuksen**⁸ ansiosta EU:lla on jatkossa entistä paremmat mahdollisuudet ehkäistä vastaavanlaisia tapauksia ja puuttua niihin. Asetus tulee suoraan sovellettavaksi kaikkialla unionissa 25. toukokuuta 2018.

Yleisen tietosuoja-asetuksen mukanaan tuomat muutokset

Ensinnäkin kansalaiset voivat jatkossa valvoa entistä paremmin sitä, miten yritykset käsittelevät heidän henkilötietojaan.⁹ Asetus tulee useimmiten sovellettavaksi silloin, kun tietojen keräämisen edellytyksenä on henkilön kanssa tehty sopimus tai henkilön antama selkeä suostumus. Vaikenemista tai jonkin toimen toteuttamatta jättämistä ei voida katsoa

⁵ Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 ja 8 artikla.

⁶ Komission tiedonanto *Digitaalisten sisämarkkinoiden strategian täytäntöönpanon väliarviointi*, COM(2017) 228, 10.5.2017.

⁷ Tietosuoja koskevasta erityiseurobarometrasta 431 laadittu raportti, kesäkuu 2015.

⁸ Asetus (EU) 2016/679.

⁹ Käsitteilyn lainmukaisuuden osalta ks. yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 6 artikla.

suostumukseksi. Asetuksella otetaan käyttöön entistä tiukemmat läpinäkyvyysvaatimukset sekä entistä laajemmat oikeudet, jotka koskevat tiedonsaantia, tietoihin pääsyä sekä tietojen poistamista (nk. oikeus tulla unohdetuksi). Lisäksi ennen kuin tietoja voidaan käyttää uudelleen johonkin uuteen tarkoitukseen, asiasta on ilmoitettava käyttäjälle uuden suostumuksen saamiseksi, paitsi jos uudelleenkäyttö on muutoin laillista ja asetuksen mukaan sallittua. Esimerkiksi yrityksen, joka on kerännyt asiakastietoja asiakaspalvelutarkoituksiin, on ilmoitettava asiakkaalle, jos se aikoo käyttää näitä tietoja asiakkaan ostotottumusten tutkimiseen, ja saatava asiakkaalta suostumus tähän. Suurten henkilötietomäärien kerääminen olisi sen sallivasta sopimuksesta tai suostumuksesta huolimatta vastoin käyttötarkoituksen rajoittamisen ja tietojen minimoinnin periaatteita.

Toiseksi asetuksella **parannetaan suojaa tietoturvaloukkauksia vastaan**, sillä siinä veloitetaan ilmoittamaan loukkauksesta valvontaviranomaiselle 72 tunnin kuluessa sen ilmitulosta, jos siitä todennäköisesti aiheutuu kyseisen yksilön oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuva riski. Siinä myös veloitetaan ilmoittamaan tietyissä tilanteissa loukkauksesta henkilölle, jonka tietoja loukkaus koskee.

Kolmanneksi asetuksella tehostetaan kansallisten valvontaviranomaisten rajatylittävissä tapauksissa tekemää yhteistyötä ja varmistetaan, että sääntöjä tulkitaan ja sovelletaan EU:ssa yhdenmukaisesti. Useita jäsenvaltioita kattavissa tapauksissa mukana on myös Euroopan tietosuojaneuvosto, joka antaa ohjeistusta ja varmistaa, että sääntöjä tulkitaan ja sovelletaan samalla tavalla.

Neljänneksi uudella asetuksella tehostetaan täytäntöönpanoa, joka on keskitetty kansallisten tietosuojaviranomaisten verkostolle. Kullakin kansallisella viranomaisella on toimivalta määrätä sakkoja rekisterinpitäjille ja käsittelijöille. Sakkojen enimmäismäärä on 20 miljoonaa euroa tai, jos kyseessä on yritys, 20 miljoonaa euroa tai 4 prosenttia yrityksen vuotuisesta maailmanlaajuisesta liikevaihdosta sen mukaan, kumpi näistä on suurempi.

EU:n tietosuojasäännöillä mahdollistetaan henkilötietojen vapaa liikkuvuus EU:ssa. Näistä tiedoista saadaan puolestaan se kriittinen tietomassa, joka tarvitaan vahvan datatalouden luomista varten. Esimerkiksi yksityisten kansalaisten älymittareista saatavien tietojen käyttäminen älykkään sähköverkon sovelluksiin ja energiavarmuuden parantamiseen rajatylittävissä yhteyksissä edellyttää henkilötietojen vapaata liikkuvuutta. Kuten komission tiedonannossa *Tekoäly Euroopassa*¹⁰ selitetään, yksityisomistuksessa olevaa tietoa olisi pyrittävä saamaan laajempaan käyttöön. Esimerkiksi tiedon jakaminen maiden välillä epidemioiden puhkeamisesta voisi osaltaan auttaa lääkintäviranomaisia reagoimaan tilanteeseen nopeammin. Henkilökohtaisten terveystietojen jakamisella ja niiden käytön sallimisella voitaisiin puolestaan parantaa diagnosointia ja hoitoa. Ajoneuvojen ja liikennevälineiden tuottamien tietojen jakaminen voisi parantaa liikenteenhallintaa ja vähentää ruuhkia. Kaikkien edellä mainittujen tietojen jakaminen on mahdollista siten, että samalla varmistetaan henkilötietojen korkeatasoinen suoja.

Todellisen yhteisen eurooppalaisen data-avaruuden¹¹ luominen edellyttää, että henkilötietoihin ja muihin kuin henkilötietoihin sovelletaan yhtäläisiä edellytyksiä. Tätä koskeva ehdotus¹² on jo käsiteltävänä. Ehdotukset, joiden tavoitteena on lisätä julkisen

¹⁰ COM(2018) 237, 26.4.2018.

¹¹ Komission tiedonanto *Päämääränä yhteinen eurooppalainen data-avaruus*, COM(2018) 232, 25.4.2018. Komission tiedonanto *Euroopan datavetoisen talouden rakentaminen*, COM(2017) 9, 10.1.2017.

¹² Ehdotus neuvoston asetukseksi muiden kuin henkilötietojen vapaan liikkuvuuden kehyksestä Euroopan unionissa, COM(2017) 495, 13.9.2017.

sektorin hallussa olevan tiedon saatavuutta (ks. jäljempänä), auttavat nopeuttamaan **muiden kuin henkilötietojen vapaasta liikkuvuudesta** annettavan asetuksen viimeistelyä.

Uuden tietosuoja säännösten¹³ on toimittava käytännössä heti alusta alkaen. Kansallisilla viranomaisilla, tietosuojaviranomaisilla ja yksityisillä toimijoilla on ollut kahden vuoden siirtymäkausi, jonka aikana ne ovat voineet valmistautua uuden sääntelykehityksen käyttöönottoon. Nyt on tarpeen vielä varmistaa, että kaikki tahot ovat täysin valmiita ottamaan käyttöön uudet säännökset. Uuden kehityksen soveltaminen aloitetaan alle kahden viikon kuluttua. Useimpien jäsenvaltioiden on vielä ennen sitä varmistettava, että ne ovat toteuttaneet kaikki toimenpiteet, jotka tarvitaan, jotta niiden kansallinen sääntely on kaikilta osin asetuksen mukaista ja jotta niiden kansallisilla tietosuojaviranomaisilla on riittävät resurssit kaikkien tehtäviensä hoitamiseksi. On välttämätöntä, että nämä toimenpiteet hyväksytään nopeasti. Komissio kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet ja kiinnittämään tässä yhteydessä erityistä huomiota pienempien yritysten tarpeisiin, jotta voitaisiin varmistaa, etteivät niille säännösten noudattamisesta aiheutuvat kustannukset heikennä niiden kykyä kilpailla suurempien yritysten kanssa.

¹³ Komission tiedonanto *Vahvempi suoja, uudet mahdollisuudet – komission ohjeet yleisen tietosuoja-asetuksen suorasta soveltamisesta* 25. toukokuuta 2018 lähtien, COM(2018) 43.

Sähköisen viestinnän tietosuoja: viestinnän luottamuksellisuus

Oikeus viestinnän luottamuksellisuuteen sekä verkossa että sen ulkopuolella on EU:n perusoikeuskirjassa tunnustettu oikeus. Se on myös yksi kansalaisten digitaaliyhteiskunnalle asettamista keskeisistä vaatimuksista.¹⁴ EU:ssa ei voida hyväksyä tilannetta, jossa on mahdollista, että jokin taho ensin luo kansalaisista yksityiskohtaiset poliittiset profiilit kyseisten kansalaisten yksityisen viestinnän ja sijaintitietojen perusteella käyttämällä tiedonlouhintaa ja tämän jälkeen käyttää näitä profiileja ohjaillakseen kansalaisten poliittista käyttäytymistä.

Sähköisen viestinnän tietosuojasäännöt ovat sen vuoksi välttämättömiä yleisen tietosuoja-asetuksen lisäksi, jotta voidaan varmistaa, ettei eurooppalaisten verkkoviestinnän luottamuksellisuuden suojaa rikota. Tämä merkitsee myös sitä, että sähköisen viestinnän tietoja saa käsitellä ainoastaan loppukäyttäjä ja että palveluntarjoajat eivät saa pääsyä käyttäjän laitteille ilman käyttäjän suostumusta. Yksityiset käyttäjät voivat aktiivisesti hallita läsnäoloaan verkossa käyttämällä selaimia, sovelluksia ja digitaalisia palveluita ja estää luvattoman, ilman suostumusta tapahtuvan jäljittämisen tai salakuuntelun. Uusi säännöstö, joka muodostaa tietosuojaa ja yksityisyyden suojaa verkossa koskevan johdonmukaisen sääntökokonaisuuden, nostaa EU:n tällä osa-alueella maailmanlaajuiseen johtoasemaan.

Sen jälkeen kun lainsäätäjät ovat hyväksyneet uudet sähköisen viestinnän tietosuojasäännöt, niitä sovelletaan sekä perinteisiin teleoperaattoreihin että uusiin viestintäpalveluihin, joihin kuuluvat muun muassa sähköpostipalvelut, pikaviestipalvelut sekä internetpohjaiset puhepalvelut.¹⁵ Uusilla säännöillä on tarkoitus varmistaa viestinnän luottamuksellisuus ja yhtäläiset toimintaedellytykset kaikille operaattoreille. Komissio kehottaa neuvostoa sopimaan nopeasti yhteisestä kannastaan, jotta neuvottelut Euroopan parlamentin kanssa voidaan aloittaa ja jotta niissä voidaan edistyä kohti yhteisymmärrystä tämän syksyn aikana.

Kansainväliset tiedonsiirrot

EU:n uudet tietosuojasäännöt avaavat EU:lle uusia mahdollisuuksia globaalissa datataloudessa. Niillä laajennetaan keinovalikoimaa, joka on käytettävissä suojan varmistamiseksi siirrettäessä henkilötietoja EU:sta kolmansiin maihin. Uudet säännöt sisältävät sertifiointimekanismeja ja hyväksytyjä käytäntesääntöjä sekä rekisterinpitäjiltä tai henkilötietojen käsitteijöiltä saatuja velvoittavia ja täytäntöönpanokelpoisia sitoumuksia. Nämä ovat kaikki vaihtoehtoisia keinoja, joilla voidaan varmistaa EU:sta siirrettävien henkilötietojen korkeatasoinen suoja. EU:sta tulee yhtenäisten ja yksinkertaistettujen sääntöjen ansiosta myös entistä houkuttelevampi investointikohde.

EU:n ja Yhdysvaltojen välillä on vuodesta 2016 sovellettu ns. Privacy Shield -järjestelyä, jolla varmistetaan, että EU:sta Yhdysvaltoihin siirretyt henkilötiedot saavat Yhdysvalloissa vastaavantasoinen suojan kuin EU:ssa. Tätä järjestelyä testataan nyt perusteellisesti siinä, miten Yhdysvaltojen viranomaiset käsittelevät Facebookia ja Cambridge Analyticaa koskevan tapauksen. Komissio on tyytyväinen siihen, että liittovaltion kauppakomissio (U.S. Federal Trade Commission) on käynnistänyt asiasta tutkinnan. Komissio seuraa tutkinnan etenemistä

¹⁴ Oikeus viestinnän luottamuksellisuuteen sekä verkossa että sen ulkopuolella tunnustetaan EU:n perusoikeuskirjan 7 artiklassa. Sen sijaan yleisessä tietosuoja-asetuksessa ei nimenomaisesti käsitellä oikeutta yksityisyyteen ja viestinnän luottamuksellisuuteen.

¹⁵ COM(2017) 10. Viittaukset sähköistä tietosuojaa koskevan nykyisen sääntelykehiksen (direktiivi 2002/58/EY) mukaiseen suostumukseen katsotaan yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisen aloittamispäivästä eli 25. toukokuuta 2018 lähtien viittauksiksi yleisen tietosuoja-asetuksen mukaiseen suostumukseen aina siihen asti, kun sähköistä tietosuojaa koskeva uusi ehdotus on hyväksytty.

tarkkaan ja ottaa sen huomioon myös laatiessaan toista vuotuista tarkasteluaan Privacy Shield -järjestelystä syyskuussa 2018. Privacy Shield -järjestelyllä taataan, että jokaisella EU:n kansalaisella, joka katsoo, että yksi tai useampi järjestelyyn osallistuva ja sitä soveltava yhdysvaltalainen yritys on käsitellyt hänen tietojaan lainvastaisesti, on käytössään useita helposti saatavilla olevia oikeussuojakeinoja, joiden kustannukset ovat kohtuulliset.¹⁶ Komissio valvoo myös jatkossa sitä, että näin on käytännössä.

Yhä useammissa maissa eri puolilla maailmaa on alettu ymmärtää, että korkeatasoisen tietosuojan ja yksityisyyden suojan varmistavilla säännöillä ei vain taata perusoikeuksien toteutumista vaan myös rakennetaan luottamusta digitaalitalouteen. Monet maat ovat tämän vuoksi parhaillaan antamassa yksityisyyden suojaa koskevaa lainsäädäntöä tai nykyaikaistamassa sitä. Yhtenä lähtökohtana on tällöin usein EU:n yleinen tietosuoja-asetus, joten EU:n säännöt ovat näin myös maailmanlaajuisesti esikuvana annettaessa lainsäädäntöä tietosuojasta ja yksityisyyden suojasta. Komissio tutkii tällä hetkellä mahdollisuuksia antaa tietosuojan tason riittävyttä koskevat päätökset Japanin ja Etelä-Korean osalta. Päätösten antaminen tarkoittaisi sitä, että EU:sta näihin maihin siirrettyillä henkilötiedoilla olisi samantasoinen suoja ja niiden osalta olisi käytettävissä vastaavat oikeussuojakeinot kuin EU:ssa.

Samaan aikaan komissio on kehittänyt järjestelyt, joiden avulla EU voi kauppaa- ja investointisopimuksissaan puuttua digitaalitalouden alalla rajatylittäviin tiedonsiirtoihin liittyviin protektionistisiin käytäntöihin siten, että samalla varmistetaan henkilötietojen ja yksityisyyden suojaa koskevan oikeuden täysimääräinen noudattaminen. Sen jälkeen kun nämä järjestelyt on sisällytetty EU:n kauppaa- ja investointisopimuksiin, niillä voidaan edistää sekä tiedon vapaata liikkuvuutta että luottamusta henkilötietojen käsittelyyn.

Yleinen tietosuoja-asetus on EU:n datasuvereniteetin kannalta strategisesti tärkeä säädös. Eurooppa-neuvoston olisi tämän vuoksi muistutettava kaikkia jäsenvaltioita siitä, etteivät ne saisi estää sen suoran soveltamisen aloittamista välittömästi 25. toukokuuta 2018, vaan niiden olisi asetettava riippumattomien kansallisten tietosuojaviranomaistensa käyttöön kaikki resurssit, joita nämä tarvitsevat varmistukseksi, että uutta lainsäädäntökehystä sovelletaan täysimääräisesti, tehokkaasti, yhdenmukaisesti ja yhtäläisin edellytyksin kaikissa jäsenvaltioissa. Jotta yhtäläiset toimintaedellytykset voitaisiin varmistaa EU:n lainsäätäjän tarkoituksen mukaisesti, komissio aloittaa heti 25. toukokuuta 2018 jälkeen rikkomismenettelyn, jos jäsenvaltio ei täytä yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia velvoitteitaan.

Komissio kehottaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa vauhdittamaan työtään, joka liittyy (komission tammikuussa 2017 ehdottamaan) sähköisen viestinnän tietosuoja-asetukseen ja yksilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun asetuksen tarkistamista koskevaan ehdotukseen ja saattamaan päätökseen näitä ehdotuksia koskevat neuvottelut mahdollisimman pian.

3. Digitaalisten sisämarkkinoiden valmiiksi saattamisen vauhdittaminen: keskeisten ehdotusten viimeistely

¹⁶ Kertomus EU:n ja Yhdysvaltojen välisen Privacy Shield -järjestelyn toiminnan ensimmäisestä vuosittaisesta tarkastelusta, COM(2017) 611, 18.10.2017.

Poistamalla Euroopassa digitaalisten sisämarkkinoiden esteet voitaisiin kasvattaa EU:n bruttokansantuotetta 415 miljardilla eurolla.¹⁷ Vuonna 2015 käynnistettiin digitaalisten sisämarkkinoiden strategia¹⁸. Komissio on tämän jälkeen antanut ehdotukset kaikista niistä 29 aloitteesta, jotka strategiassa katsottiin toimivien digitaalisten sisämarkkinoiden kannalta olennaisiksi. Kansalaiset ovat jo hyötäneet näistä aloitteista. Muissa jäsenvaltioissa matkailijain datan käyttö nelinkertaistui vuoden 2016 kesäkuun ja vuoden 2017 kesäkuun välisellä jaksolla **verkkovierailumaksujen** poistuttua kesällä 2017.¹⁹ Lisäksi kansalaiset voivat nyt **siirrettävyyden** ansiosta katsoa haluamaansa audiovisuaalista sisältöä ja urheilulähetyksiä kaikkialla EU:ssa. Perusteettomien **maarajoitusten** poistamisella annetaan kuluttajille vapaus tehdä verkko-ostoksia haluamastaan maasta, ja verkko-ostosten **pakettitoimitushintojen** valikoima ja läpinäkyvyys lisääntyvät. Uusi kattava sähköisen kaupankäynnin sääntelykehys saadaan käyttöön vielä tämän komission toimikaudella. Se sisältää muun muassa **sähköisen kaupan arvonlisäverokehysten** sekä uudet **sopimussäännöt**, joita sovelletaan sekä verkkosisältöön että verkossa myytäviin tavaroihin. Kehystä on vahvistettu entistä tiiviimmällä **yhteistyöllä kuluttajien suojaamiseksi**. Jotta tällä osa-alueella edistytään suunnitellusti, neuvottelut uusia **sopimussääntöjä** koskevista ehdotuksista olisi saatava päätökseen. Näitä sääntöjä tarvitaan, jotta kuluttajat voivat digitaalista sisältöä verkossa ostaessaan luottaa siihen, että jos sisältö, kuten ladattu musiikki tai ohjelmisto, osoittautuu vialliseksi, heillä on käytössään samat oikeuskeinot siitä riippumatta, missä jäsenvaltiossa ostos on tehty. Odotuksena on, että 122 000 yritystä aloittaa uuden parannetun oikeuskehysten ansiosta myynnin myös muissa jäsenvaltioissa oleville kuluttajille. Tämän odotetaan kasvattavan EU:n taloutta 4 miljoonalla eurolla.

Datapohjaisten ratkaisujen **kyberturvallisuus** on keskeinen edellytys käyttäjien luottamukselle. Verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuudesta annettu direktiivi²⁰ on ensimmäinen EU:n tasolla sovellettava kyberturvallisuutta koskeva säädös. Kaikkien jäsenvaltioiden olisi pantava tämä direktiivi täysimääräisesti täytäntöön, sillä se on ensimmäinen tärkeä vaihe EU:n kyberuhkien sietokyvyn parantamisessa. Kyberturvallisuushakia torjutaan tällä hetkellä pääasiassa kansallisin välinein. Direktiivillä autetaan nostamaan vaatimuksia, ja ehdotetulla kyberturvallisuuden sertifiointikehyksellä²¹ helpotetaan kyberturvallisten ratkaisujen levittämistä. Euroopan parlamentin ja neuvoston olisi hyväksyttävä ehdotus nopeasti, jotta kyberuhkien sietokyvylle asetettujen tiukempien vaatimusten pohjalta saataisiin kehitettyä uusia tuotteita ja jotta voitaisiin luoda perusta kaikkien EU:ssa olevien kuluttajien luottamukselle sisäänrakennettuun turvallisuuteen. Kyberturvallisuuden on perustuttava rikollisen toiminnan tehokkaaseen ennalta ehkäisemiseen. Sen vuoksi on välttämätöntä, että ehdotetut kunnianhimoisiin tavoitteisiin perustuvat yhteiset vähimmäissäännöt, joilla torjutaan muihin maksuvälineisiin kuin käteisrahaan liittyviä petoksia ja väärennyksiä, hyväksytään nopeasti.²²

Syyskuussa 2018 aletaan soveltaa **sähköisen tunnistamisen** järjestelmille asetettuja vaatimuksia, joiden avulla taataan julkisissa palveluissa käytettävien sähköisen tunnistamisen

¹⁷ COM(2015) 192, 6.5.2015.

¹⁸ Ks. liite.

¹⁹ Verkkovierailuja koskeva BEREcin vertailuraportti *International Roaming BEREC Benchmark Data Report, April 2017-September 2017*.

²⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/1148, annettu 6 päivänä heinäkuuta 2016, toimenpiteistä yhteisen korkeatasoisen verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuden varmistamiseksi koko unionissa.

²¹ COM(2017) 477, 13.9.2017.

²² COM(2017) 489, 13.9.2017.

järjestelmien ja muiden turvallisten palvelujen yhteentoimivuus kaikkialla EU:ssa.²³ Tarkoituksena on lisäksi ottaa käyttöön **yhteinen digitaalinen palveluväylä**, joka tarjoaa tietoa ja mahdollisuuden hoitaa hallinnollisia muodollisuuksia verkossa. Jäsenvaltiot pystyvät tämän palveluväylän avulla tarjoamaan helppokäyttöisen ympäristön kuluttajille ja yrityksille EU:ssa viranomaisten kanssa asiointia varten.

Euroopan datatalous on myös riippuvainen korkealaatuisista yhteyksistä, jotta digitaalista sisältöä voitaisiin tarjota kaikkialla EU:ssa. Näihin kuuluu myös satelliittivälitteinen viestintä. Tämän vuoksi Euroopan parlamentin ja neuvoston olisi päästävä sopimukseen **sähköisen viestinnän säännöstöstä**²⁴, jolla taataan, että kaikki jäsenvaltiot ovat vuoteen 2020 mennessä jakaneet taajuudet, jotka tarvitaan uuden sukupolven 5G-verkon käyttöön ottamiseksi. Tällä säännöstöllä luodaan vakaa sääntelykehys suuren kapasiteetin verkkoihin tehtäviä investointeja varten. Pääliikenneväylillä olevia verkkoja on tarpeen parantaa, jotta niillä voitaisiin käyttää automatisoituun liikkuvuuteen liittyviä palveluja. Lisäksi sairaaloiden olisi otettava käyttöön parempia verkkoja, jotta ne voisivat hyödyntää etävastaanottoa ja etäkirurgiaa.²⁵

Lisäksi **tekijänoikeuteen** liittyvistä ehdotuksista²⁶ sopiminen on ratkaisevan tärkeää, jotta eurooppalainen kulttuuri ja identiteetti säilyisivät voimissaan myös digiaikakaudella ja jotta voitaisiin varmistaa, että tekijät saavat korvauksen, kun heidän tuottamaansa sisältöä jaetaan verkkoalustoilla.

Euroopan parlamentin ja neuvoston olisi nyt nopeutettava työtään, jotta kaikkia näitä ehdotuksia koskevat neuvottelut saadaan päätökseen vuoden 2018 loppuun mennessä ja Euroopan kansalaiset pääsevät hyötymään kaikilta osin toimivista digitaalisista sisämarkkinoista.

4. Digitaalisten sisämarkkinoiden tulevaisuus: kasvua tukeva ympäristö

Digitalisaatiolla on ratkaiseva merkitys nykyisten työpaikkojen säilyttämiselle ja uusien työpaikkojen luomiselle EU:ssa. Tällä hetkellä EU:n yrityksistä vain joka viides on pitkälle digitalisoitu.²⁷ Digitaalisten sisämarkkinoiden strategian tarjoamat mittavat edut toteutuvat vain siinä tapauksessa, että digitalisaatio leviää kattavasti EU:n talouteen. Jotta näin tapahtuisi, EU:n on panostettava oikeanlaisten toimintaedellytysten luomiseen.

Sosiaaliset verkostot ja digitaaliset alustat

Sosiaalisten verkostojen ja digitaalisten alustojen liiketoimintamalli perustuu suurelta osin käyttäjiltä saatuihin tietoihin. Ne tarjoavat käyttäjilleen etuja, mutta jotkin niiden tietojenkäsittelytavoista herättävät vakavia kysymyksiä ja vaativat jatkuvaa valppautta.

Vaikuttaa siltä, että uutisvirtaa sosiaalisen median käyttäjille tuottavat algoritmit asettavat

²³ Asetus (EU) N:o 910/2014 sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla (eIDAS).

²⁴ COM(2016) 590, 14.9.2016.

²⁵ Komission tiedonanto *Verkkoyhteydet kilpailukykyisillä digitaalisilla sisämarkkinoilla – Kohti eurooppalaista gigabittiyhteiskuntaa*, COM(2016) 587, 14.9.2016; komission tiedonanto *5G-Eurooppa: toimintasuunnitelma*, COM(2016) 588, 14.9.2016; komission tiedonanto *Matkalla automatisoituun liikkuvuuteen: EU:n strategia tulevaisuuden liikkuvuudelle*, COM(2018) 283, 16.5.2018; komission tiedonanto *terveys- ja hoitoalan digitaalimurroksesta*, COM(2018) 233, 25.4.2018.

²⁶ COM(2016) 593 ja COM(2016) 594, 14.9.2016.

²⁷ Digitaalistrategian tulostaulu 2017, Euroopan komissio.

usein etusijalle sensaatiohakuista tai mainossisältöä ja auttavat ohjaamaan tietäntyyppistä tietoa tietyille käyttäjäryhmille. Tämä saattaa helpottaa yleisen mielipiteen muokkaamista sellaisten käyttäjäryhmien osalta, jotka yhä useammin välttelevät korkealaatuisemmista ja luotettavammista lähteistä peräisin olevia uutisia. Se saattaa näin myös lisätä mielipiteiden kärjistymistä ja jopa radikalisoitumista. Tällöin on kyse **disinformaation** levittämisestä. Tällaisella tarkoituksellisesti vääristellyllä tiedolla on erityistä merkitystä vaalien yhteydessä. Lisäksi vaalimainontaa ja vaalikampanjarahoitusta koskevien lakien noudattamista on vaikeampi valvoa verkossa, mikä saattaa vaarantaa vaalimenettelyn.

Edellä kuvatuista tekniikoista ja toimintavoista on saatu esimerkkejä muun muassa Yhdysvalloissa ja EU:ssa viime aikoina järjestetyissä vaaleissa ja kansanäänestyksissä sekä Facebookia ja Cambridge Analyticaa koskevien paljastusten yhteydessä. Komissio toteuttaa toimenpiteitä parantaakseen sisällön läpinäkyvyyttä ja perustaakseen EU:n oman faktantarkistusverkoston, jotta käyttäjiä voitaisiin auttaa arvioimaan uutislähteiden luotettavuutta sekä sitä, mistä lähteistä heille tarjotut tiedot ovat peräisin.²⁸ Komissio arvioi lisäksi vuoden loppuun mennessä, tarvitaanko uusia sääntelytoimenpiteitä.

Komissio on lisäksi keskustellut jäsenvaltioiden vaaliviranomaisten kanssa sellaisista parhaista käytänteistä, joiden avulla voidaan tunnistaa, vähentää ja hallita vaalimenettelyihin kohdistuvia kyber- ja disinformaatoriskejä valmistauduttaessa toukokuussa 2019 pidettäviin Euroopan parlamentin vaaleihin. Se myös pyytää jatkossa sidosryhmiltä entistä vahvempaa sitoutumista näiden riskien ehkäisyyn ja aikoo ottaa asian esille seuraavassa vuotuisessa perusoikeussymposiumissa, joka järjestetään marraskuussa 2018 ja jonka pääaiheena on demokratia.

EU toteuttaa myös toimenpiteitä suojataksaan kansalaisia laittomalta sisällöltä. Komission suosituksessa **toimenpiteistä laittoman verkkosisällön torjumiseksi**²⁹ suositellaan verkkoalustoille ja jäsenvaltioille erityistoimenpiteitä, joilla nämä voivat parantaa laittoman sisällön havaitsemista, poistamista ja ehkäisemistä. Komissio kerää tietoja vapaaehtoisten toimenpiteiden vaikutuksista ja ongelman laajuudesta ja tarkastelee ennen vuoden 2018 loppua mahdollisia lisätoimenpiteitä, joilla voitaisiin tehostaa laittoman verkkosisällön torjuntaa.

Digitaaliset alustat toimivat usein verkossa välittäjinä, joiden kautta yritykset saavuttavat asiakkaansa. Ne ovat erittäin tärkeä keino asiakkaiden saavuttamisessa, ja niillä on olennainen merkitys nykytaloudessa. Jotta voitaisiin varmistaa oikeudenmukainen, ennakoitavissa oleva, kestävä ja luottamusta nauttiva liiketoimintaympäristö, komissio on ehdottanut, että tällaisille digitaalisille alustoille asetetaan tietyt **avoimuutta ja oikeussuojakeinoja koskevat vaatimukset**.³⁰ Näihin vaatimuksiin kuuluu muun muassa verkkoalustoille asetettu velvollisuus ilmoittaa yrityskäyttäjille järjestysmuuttujista, joiden perusteella niiden järjestys määräytyy hakutuloksissa, sekä ehtoihin suunnitelluista muutoksista ja siitä, miten alustat käyttävät välityspalvelusta peräisin olevia yrityskäyttäjän tietoja.³¹ Lisätoimenpiteiden tarvetta arvioidaan myös jatkossa. Euroopan parlamentin ja neuvoston olisi asetettava tämän ehdotuksen käsittely etusijalle.

²⁸ Komission tiedonanto *Eurooppalainen lähestymistapa disinformaation torjuntaan verkossa*, COM(2018) 236, 26.4.2018.

²⁹ C(2018) 1177, 1.3.2018.

³⁰ Tarkoituksena on esimerkiksi estää, että yritys poistetaan palvelusta siitä ilmoittamatta tai antamatta siihen selkeitä syitä, että tietoihin pääsyä koskevat ehdot eivät ole avoimia tai että alustan omille kulutustuotteille annetaan enemmän näkyvyyttä kuin muiden verkossa toimivien välityspalvelujen käyttävien yritysten tuotteille.

³¹ Asetus oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämisestä verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjää varten, COM(2018) 238, 26.4.2018.

Järjestyksen määräytymistä koskevalla avoimuusvelvoitteella täydennetään toista ehdotusta³², joka on esitetty osana **kuluttajien aseman vahvistamiseen tähtäävää New Deal for Consumers -aloitetta**. Tämän ehdotuksen mukaan kuluttajille on kerrottava selkeästi, mitkä hakutulokset on asetettu etusijalle maksua vastaan, ja tiedotettava niistä tärkeimmistä muuttujista, jotka määrittävät järjestyksen verkossa toimivissa markkinapaikoissa.

Investoinnit dataan, tekoälyyn ja suurteholaskentaan

Yhteenliitetyt digitaalitekniikat ja datasovellukset ovat innovaatioiden keskiössä kaikilla aloilla.³³ EU:n tiukat tietosuojasäännöt, joita sovelletaan sekä verkossa että verkon ulkopuolella, muodostavat perustan innovoinnin alan maailmanluokan sääntelyjärjestelmälle, johon käyttäjät voivat luottaa ja jonka ansiosta EU:n teollisuus saa kilpailuetua globaalissa datavetoisessa taloudessa.

Data edistää digitaalisia innovaatioita edellyttäen, että samaan aikaan investoidaan digitaaliseen kapasiteettiin, jota tarvitaan eksponentiaalisesti kasvavien datamäärien käsittelyä varten. Jokin aika sitten esitettyyn **datapakettiin** sisältyvillä ehdotuksilla on tarkoitus vapauttaa julkisen ja tieteellisen datan sisältämä potentiaali ja antaa tämä data Euroopassa olevien startup-yritysten käyttöön.³⁴ Datan uudelleenkäytön sallimisella on olennainen merkitys massadatan (big data) analyytikalle, joka vauhdittaa talouskasvua, tukee innovointia sekä auttaa vastaamaan keskeisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin, joita liittyy muun muassa terveydenhuoltoon ja julkiseen liikenteeseen. Datapaketti tarjoaa myös lisäohjeistusta yksityisen datan jakamisesta ja auttaa vapauttamaan innovaation kannalta keskeistä dataa. Esimerkiksi voidakseen kehittää uusia yksilöllistetyin hoidon muotoja EU:ssa olevien tutkijoiden olisi saatava käyttöönsä suuria määriä ihmisen perimää³⁵ ja yksilöiden terveydentilaa³⁶ koskevia tietoja.

Tieto on **tekoälyn** raaka-ainetta, ja algoritmit ovat niitä mekanismeja, joiden avulla tekoälysovellukset käyttävät tietoa ja oppivat suorittamaan uusia tehtäviä. Koneellinen luettavuus ja yhteiset tietomuodot ovat tekoälysovellusten kannalta olennaisen tärkeitä, jotta sovellukset pystyvät luomaan tietoa ja organisoimaan sitä itsenäisesti.³⁷ Unionin arvot ja uuden tietosuojasäännösten tarjoama oikeusvarmuus auttavat varmistamaan, että EU:ssa luodaan oikeanlaiset olosuhteet tekoälyyn osana kuuluvien koneoppimistekniikoiden kehittämistä varten. Nämä olosuhteet ovat sellaiset, joissa ihmisen käyttäytymisestä oppia ottavissa algoritmeissa ja ohjelmissa on otettu huomioon korkeatasoinen tietosuoja ja perusoikeudet eikä tällaista innovointia ole jätetty sellaisten toimijoiden varaan, jotka eivät noudata näitä normeja.³⁸ Komissio on esittänyt puitteet, joiden avulla Eurooppa voi maksimoida tekoälystä saatavat hyödyt. Se on asettanut tavoitteeksi, että yksityisen ja julkisen sektorin investoinnit alalla ovat vähintään 20 miljardia euroa vuodessa vuosina

³² COM(2018) 185, 11.4.2018.

³³ Uudistettu tutkimuksen ja innovoinnin ohjelma: Euroopan mahdollisuus muokata tulevaisuutta, COM(2018) 306.

³⁴ Komission tiedonanto Päämääränä yhteinen eurooppalainen data-avaruus, COM(2018) 232, 25.4.2018, ja siihen liitetty ehdotuspaketti.

³⁵ Neljätoista jäsenvaltiota on allekirjoittanut yhteisen julkilausuman yhteistyöstä pyrkimyksissä päästä vähintään 1 miljoonaan sekvensoituun genomiin Euroopan unionissa vuoteen 2022 mennessä: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-countries-will-cooperate-linking-genomic-databases-across-borders>.

³⁶ Komission tiedonanto terveys- ja hoitoalan digitaalimurroksen edellytyksistä digitaalisilla sisämarkkinoilla: kansalaisten voimaannuttaminen ja terveemmän yhteiskunnan rakentaminen, COM(2018) 233, 25.4.2018.

³⁷ Esimerkiksi henkilöllä on yleisen tietosuojasetuksen nojalla oikeus olla joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu yksinomaan automaattiseen tietojenkäsittelyyn ja josta aiheutuu hänelle oikeudellisia vaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla merkittävällä tavalla. Tähän periaatteeseen sovelletaan tiettyjä poikkeuksia.

³⁸ Tämän osa-alueen toimet on esitetty komission tiedonannossa, joka koskee tekoälyä Euroopassa, COM(2018) 237, 26.4.2018.

2020–2030, jotta Eurooppa voisi hyödyntää täysimääräisesti tätä keskeistä mahdollistavaa teknologiaa.³⁹ Odotuksena on, että pelkästään tekoälyn avulla kasvatetaan maailmantaloutta jopa 13 biljoonalla eurolla seuraavan vuosikymmenen loppuun mennessä. EU:n on investoitava, jotta se voisi olla kärkijoukossa luomassa tätä kasvua.⁴⁰ Lisäksi **avaruusjärjestelmien** tuottamalla palveluilla ja tiedoilla, kuten maanhavainnointi- ja satelliittipaikannustiedoilla ja satelliittiviestinnällä, voidaan tukea tekoälyn kehittämistä ja avata monia uusia liiketoimintamahdollisuuksia kaikissa jäsenvaltioissa.

Komissio on myös esittänyt ehdotuksen **suurteholaskennan yhteisyrityksen perustamisesta**. Yhteisyrityksen on tarkoitus koota yhteen niukat resurssit ja hankkia supertietokoneita, joita EU tarvitsee etenkin tekoälyn ja muiden massadatasovellusten alalla, jos se haluaa säilyttää asemansa tutkimus- ja innovointijohtajana.⁴¹ Ehdotukselle tarvitaan vielä neuvoston lopullinen hyväksyntä. Odotuksena on, että neuvosto hyväksyy ehdotuksen syyskuussa 2018 ja hankinnat voidaan aloittaa 1. tammikuuta 2019. Jos ehdotuksen hyväksyminen viivästyy, EU:n kansainväliset kilpailijat saavat etumatkaa työssä, jonka tavoitteena on läpimurtoinnovaatioiden tuominen markkinoille.

EU:ssa on myös merkittäviä **osaamiseen** ja **digitaaliseen liitettävyyteen** liittyviä investointivajeita, joiden korjaamiseen on keskityttävä tulevina vuosina. Nämä vajeet muun muassa estävät hyödyntämästä kaikkia **esineiden internetin** tarjoamia mahdollisuuksia.⁴² Jos investointisuunnaukset jatkuvat nykyisellään, julkisen ja yksityisen sektorin yhteenlaskettu lisäinvestointitarve EU:ssa on 155 miljardia euroa, jotta sovitut yhteenliitettävyyttä koskevat tavoitteet voitaisiin saavuttaa vuoteen 2025 mennessä. EU:ssa on lisäksi huomattava osaamisvaje- ja kohtaanto-ongelma, sillä noin 40 prosenttia EU:n työvoimasta tarvitsee digiosaamisen parantamista⁴³ ja 70 miljoonalta eurooppalaiselta puuttuu perustason luku- ja laskutaito.⁴⁴ Myös 40 prosentilla yrityksistä, jotka hakevat palvelukseensa digitaalialan ammattilaisia, on vaikeuksia löytää tarvitsemiaan työntekijöitä (tieto- ja viestintätekniikan alan ammattilaisista on pulaa 24 jäsenvaltiossa). Tieto- ja viestintätekniikan alan ammattilaisten kysynnän arvioidaan kasvavan noin 10 prosenttia vuosina 2015–2025, mikä merkitsee noin 400 000:ta uutta työpaikkaa.⁴⁵

Vastatakseen edellä kuvattuihin investointitarpeisiin komissio on ehdotuksessaan vuodet 2021–2027 kattavaksi **monivuotiseksi rahoituskehikseksi** merkittävästi lisännyt EU:n tason tukea digitaalialan painopisteille: se on ehdottanut uutta Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaa ja huomattavien resurssien ohjaamista digitaalitalouden tukemiseen muun muassa tutkimuksen ja innovoinnin alalla, koheesiopolitiikassa sekä Verkkojen Eurooppa -välineessä.⁴⁶ Näitä EU:n talousarviosta osoitettavia lisäresursseja on kuitenkin täydennettävä vastaavilla jäsenvaltioiden lisäinvestoinneilla. Niillä on kannustettava yksityistä sektoria investoimaan, jotta voidaan varmistaa Euroopan talouden kilpailukyky ja eurooppalaisen työvoiman osaamisen kehittäminen, sillä molempia tarvitaan nyt EU:ssa kipeästi.

³⁹ Komission tiedonanto *Tekoäly Euroopassa*, COM(2018) 237, 26.4.2018.

⁴⁰ 14 prosenttia maailman bruttokansantuotteesta, Price Waterhouse Cooperin laatima raportti ”Sizing the prize: What’s the real value of AI”, 2017.

⁴¹ COM(2018) 8, 11.1.2018.

⁴² Komissio esitti jokin aika sitten aloitteen essentiaalipatenteista. Aloitteella luodaan selkeät puitteet, joilla kannustetaan avainteknologioiden kehittämiseen. COM(2017) 712, 29.11.2017.

⁴³ *Uudistettu tutkimuksen ja innovoinnin ohjelma: Euroopan mahdollisuus muokata tulevaisuutta*, COM(2018) 306.

⁴⁴ Komission tiedonanto uudesta osaamisohjelmasta Euroopalle, COM(2016) 381, 10.6.2016.

⁴⁵ Cedefop Skills Panorama (2016) Information and Communications Technology (ICT) professionals: skills opportunities and challenges.

⁴⁶ Komission tiedonanto *Nykyaikainen talousarvio unionille, joka suojelee, puolustaa ja tarjoaa mahdollisuuksia: monivuotinen rahoituskehys vuosiksi 2021–2027*, COM(2018) 321, 2.5.2018.

Komission 25. huhtikuuta 2018 esittämä paketti sisälsi kaikki digitaalisia sisämarkkinoita varten vielä tarvittavat ehdotukset sekä kehyksen tekoälyn tulevaisuutta varten. Komissio kehottaa hyväksymään nämä ehdotukset ja priorisoimaan lainvalmistelua siten, että vastaavat säädökset voidaan antaa nopeasti.

5. Pöytäkirjat

Digitaaliset sisämarkkinat tuottavat asteittain etenevän toteutuksensa myötä yhä enemmän hyötyjä EU:n kansalaisille ja yrityksille. Lisätyötä kuitenkin tarvitaan, jotta neuvottelut vielä käsiteltävinä olevista ehdotuksista saadaan päätökseen ja jotta digitaaliset sisämarkkinat voidaan saattaa valmiiksi Eurooppa-neuvoston asettaman tavoitteen mukaisesti vuoden 2018 loppuun mennessä.

EU:lla on jo käytössään hyvät säännöt, joilla voidaan tehokkaasti vastata tiedon ja datan asettamiin uusiin haasteisiin. Edellytyksenä on kuitenkin, että kaikki toimijat panevat uudet välineet täytäntöön ja soveltavat niitä läheisessä yhteistyössä suojataksaan kansalaisten oikeutta yksityisyyteen ja varmistaakseen tietosuojan sekä myös turvataksaan laajemmin perustan, jolle eurooppalaiset demokratiat rakentuvat. Tämä perusta muodostuu vapaista vaaleista, sananvapaudesta sekä avoimesta ja monitahoisesta keskustelusta, jossa disinformaatio voidaan kyseenalaistaa.

Yleinen tietosuoja-asetus on EU:n datasuvereniteetin kannalta strategisesti tärkeä säädös. Kaikkien jäsenvaltioiden olisi tämän vuoksi edesautettava sen suoran soveltamisen aloittamista välittömästi 25. toukokuuta 2018 muun muassa toteuttamalla kaikki tätä varten tarvittavat toimenpiteet. Neuvottelut, jotka koskevat sähköisen viestinnän tietosuoja-asetusta sekä yksilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun asetuksen tarkistamista, olisi saatava päätökseen mahdollisimman nopeasti.

Digitaalista muutosta olisi EU:ssa edelleen hallittava soveltamalla aidosti eurooppalaista lähestymistapaa, joka perustuu EU:n perusarvoihin sekä siihen, että kilpaileminen alhaisimmalla sääntelytasolla estetään, sillä tämä koituisi lopulta EU:n omaksi vahingoksi. Sääntely-ympäristö on suunniteltava siten, että se tukee yksilön ja tekijän oikeuksien toteutumista yhtä tehokkaasti sekä verkossa että verkon ulkopuolella. Normeista, jotka EU on asettanut henkilötietojen suojalle, kyberturvallisuudelle, tietoverkon neutraaliudelle sekä alustatalouden oikeudenmukaisuudelle ja vastuullisuudelle, voi näin tulla maailmanlaajuisesti tavoiteltuja. EU voi myös ottaa johtoaseman näiden normien täytäntöönpanossa, joka perustuu luotettaviin digitaalisiin palveluihin ja innovaatioihin.

EU ei kuitenkaan pääse digitaalityöelämän kärkimaiden joukkoon yksin sen ansiosta, että se on ottanut käyttöön tarvittavan sääntelykehyksen. Jotta se saavuttaisi tämän aseman, Euroopan hallitusten ja yritysten – sekä suurten että pienten – on investoitava niihin merkittäviin mahdollisuuksiin, joita tekoälyn ja massadatan kaltaiset teknologiat tarjoavat, sekä hyödynnettävä näitä mahdollisuuksia ja käytettävä digitaalisia sisämarkkinoita ponnahduslautana globaalia datataloutta varten kehitettyjen kilpailukykyisten ratkaisujen käyttöönotossa.

Komissio kehottaa EU-johtajia keskustelemaan edellä kuvatuista keskeisistä politiikan painopisteistä ja antamaan niistä strategisia suuntaviivoja, jotta digitaaliset sisämarkkinat saataisiin valmiiksi ennen kuluvan vuoden loppua ja jotta voitaisiin varmistaa, että dynaamista digitaalista Eurooppaa rakennetaan vahvan tietosuojan muodostamalta perustalta.

Komissio kehottaa EU-johtajia keskustelemaan tässä esitetyistä seikoista ja antamaan niistä strategisia suuntaviivoja, jotta voitaisiin

- 1. varmistaa, että kaikki yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiseksi vielä tarvittavat toimenpiteet toteutetaan kaikissa jäsenvaltioissa viipymättä;*
- 2. kehottaa neuvostoa sopimaan nopeasti neuvottelukannastaan sähköisen viestinnän tietosuoja-asetukseen, jolla on tarkoitus varmistaa sähköisen viestinnän luottamuksellisuus, jotta neuvottelut voitaisiin aloittaa viimeistään kesäkuussa 2018 ja asetus hyväksyä vuoden 2018 loppuun mennessä;*
- 3. varmistaa, että lainsäätäjät sopivat sähköisen viestinnän säännöstöstä ja muiden kuin henkilötietojen vapaata liikkuvuutta koskevasta asetuksesta viimeistään kesäkuussa 2018 sekä kaikista muista vielä käsiteltävinä olevista digitaalisiin sisämarkkinoihin liittyvistä ehdotuksista vuoden 2018 loppuun mennessä, lokakuussa 2017 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston esittämän kehotuksen mukaisesti;*
- 4. saada liikkeelle julkiset ja yksityiset investoinnit, joita tarvitaan, jotta yritykset ja julkinen sektori voisivat hyödyntää tekoälyä, kyberturvallisuuteen kuuluvia toimenpiteitä, 5G-verkkoyhteyksiä, suurteholaskentaa sekä muita uusia digitaaliteknologioita ja parantaa digiosaamista, sillä kaikki nämä ovat välttämättömiä innovaatioiden kannustamiseksi ja ne ovat myös avainasemassa pyrittäessä varmistamaan EU:n tuleva kilpailukyky globaalissa datataloudessa.*